

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

תוכן עניינים

- א. המקיז דם לא יאכל חגב"ש לא חלב ולא גבינה ולא בצלים ולא שחלים.....2
- ב. מעלין אונקלי בשבת ... איסתומכא דליבא2
- ג. תנו רבנן ששה דברים מרפאין את החולה מחליו ורפואתן רפואה ...
שדגים קטנים מפרין ומרבין כל גופו של אדם עשרה דברים מחזירין את החולה
לחליו וחליו קשה ... למה נקרא שמן קשואין מפני שהן קשין לכל גופו של אדם
בחרבות 3
- ד. ישראל המסתפר מעובד כוכבים רואה במראה ... ברשות הרבים ל"ל
מראה ... ברה"י וכיון דאיכא מראה מתחזי כאדם חשוב6
- ה. ועובד כוכבים המסתפר מישראל כיון שהגיע לבלוריתו שומט את ידו
וכמה ... שלשה אצבעות לכל רוח ורוח8
- ו. אלו דברים של עובדי כוכבים אסורין ואיסורן איסור הנאה היין
והחומץ של עובדי כוכבים שהיה מתחלתו יין.....8
- ז. וחרס הדרייני.....9
- ח. ועורות לבובין...בזמן שהקרע שלו עגול אסור משוך מותר.....10
- ט. ההולכין לתרפות אסור לשאת ולתת עמהן והבאין מותרין.....10
- י. נודות העובדי כוכבים וקנקניהן ויין של ישראל כנוס בהן אסורין ... אין
איסורן איסור הנאה.....11
- יא. החרצנים והזגין של עובדי כוכבים ... לחין אסורין יבישין מותרין.....12
- יב. המוריים וגבינת בית אונייקי של עובדי כוכבים אסורין ... אין איסורן
איסור הנאה ... מפני שמעמידין אותה בקיבה של גבילה.....12
- יג. מה מת אסור בהנאה אף זבח נמי אסור בהנאה.....14
- יד. ומת גופיה ... אתיא שם שם.....15
- טו. מעגלה ערופה ... אסור בהנאה ... כפרה כתיב בה כקדשים.....16

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

מז. חומץ שלנו ביד עובד כוכבים אין צריך חותם בתוך חותם אי משום
אינסוכי לא מנסכי ואי משום איחלופי כיון דאיכא חותם לא טרח ומזיף ... יין
מבושל שלנו ביד עובדי כוכבים אין צריך חותם בתוך חותם.....16

דף כט.

א. המקיז דם לא יאכל חגב"ש לא חלב ולא גבינה ולא בצלים ולא שחלים

כבר התבאר במסכת נדרים דף נד: שהעולם נהגו לאכול ביצים תיכף אחר
ההקזה. ואפשר שהקזה של זמן חגב"ש היתה קשה יותר, שהיו מקיזים דם
הרבה¹. וי"א דיש חילוק בין צלויים רכים, שמועיל, למבושלים וקשים², וכן
ידוע לחכמי הרופאים.

י"א³ שטוב לאכול בשר תרנגולים ביום הקזה, ואין לאכול ציפורים. וי"א⁴ שדוקא בצלי
אין לאכול ואפילו תרנגולים.

ב. מעלין אונקלי בשבת ... איסתומכא דליבא

כבר התבאר לעיל דף כח: שמיחוש אשר הטיפול בו אינו נעשה על ידי
סממנים אלא באופן אחר, מותר⁵ לטפל בו בשבת במקום צער, שכיון שאין
אפשרות לטפל בו על ידי סממנים לא גזרו בו משום שחיקת סממנים. ומכל
מקום לא התירו זאת אלא במקום צער, שאם לא כן יש בכך משום עובדין
דחול.

¹ ט"ז יו"ד ריז ז

² וכמו שחילקו בכמ' ברכות דף מד:

³ דרישה

⁴ ט"ז שם

⁵ שו"ע ונו"כ שכתב מג בשו"ת ציץ אליעזר (ח"ה סי' טו פט"ו אות ג ד"ה וזה) כתב שהטורח שברפואה אסור
משום עובדא דחול, אבל רפואה שאין בה טורח וגם אין עושים אותה על ידי סממנים, מותר לעשותה אפילו
אם אין לו צער. אמנם בלבוש (סמ"ג) משמע שעצם נטילת רפואה יש בה משום עובדין דחול. ולדבריו, אם
אין לו צער אסור לעשותה אף אם אין בה טורח.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

לפיכך תנוך⁶ שכנגד הלב⁷ שנכפף לצד פנים ומעכב את הנשימה מותר להעלותו שאין דרך לעשות לזה רפואה ע"י סממנים ויש לו צער מזה ולכן לא גזרו בזה.

ג. תנו רבנן ששה דברים מרפאין את החולה מחליו ורפואתו רפואה ... שדגים קטנים מפרין ומרביז כל גופו של אדם עשרה דברים מחזירין את החולה לחליו וחליו קשה ... למה נקרא שמן קשואין מפני שהן קשין לכל גופו של אדם כחרבות

הואיל והיות⁸ הגוף בריא ושלם מדרבי השם הוא, שהרי אי אפשר שיבין או ידע דבר מידיעת הבורא והוא חולה, לפיכך צריך להרחיק אדם עצמו מדברים המאבדין את הגוף, ולהנהיג עצמו בדברים המברין והמחלימים.

⁶ שו"ע ונו"כ שם ומ"ב קלה

⁷ באוצר לעזי רש"י כאן כתב איסתומכא דליבא לע"ז: ליול"א leule, תרגום: ענבל (שבגרון) כך פירושו של בלונדהיים. וקשה לקבלו, כי אין דברי רש"י מתפרשים אלא לאיבר שבתוך הגוף "כנגד הלב", וגם הקשר של גרסת כתב – היד ליבול"א ושל הדפוסים ניבול"א עם הצרפתית lulette (כלומר l'nette, מלטינית מאוחרת uvitta, "הענב הקטן") מפוקפק. לי נראה, שיש לחפש בכיוון היוונית pleura (צרפתית plevra, הקרום שמסביב לריאות) או בכיוון nombril (בגרמנית Nabel, טבור). המעבר מלמ"ד לנו"ן יכול להסתבר בהשמטת היידוע le ובצירוף היידוע un לפני המלה המתחילה בתנועה.

⁸ רמב"ם הלכות דעות פרק ד הלכה ו – טו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

דברים המשלשלין את בני מעים כגון ענבים ותאנים ותותים⁹ ואגסים¹⁰ ואבטיחים¹¹ ומיני הקשואים¹² ומיני מלפפונות¹³ אוכל אותם האדם בתחלה קודם אכילה, ולא יערבם עם המזון, אלא שוהה מעט עד שיצאו מבטן העליון ואוכל מזונו, ודברים שמאמצין את בני מעים כגון רמונים ופרישים¹⁴ ותפוחים וקרוסטומולין¹⁵ אוכל אותן תיכף למזונו, ולא ירבה לאכול מהן.

כשירצה אדם לאכול בשר עוף ובשר בהמה כאחד, אוכל בתחלה בשר העוף, וכן ביצים ובשר עוף אוכל בתחלה ביצים, בשר בהמה דקה ובשר בהמה גסה אוכל בתחלה בשר דקה, לעולם יקדים אדם דבר הקל¹⁶ ומאחר הכבד¹⁷.

בימות החמה אוכל מאכלים הקרים ולא ירבה בתבלין ואוכל את החומין, ובימות הגשמים אוכל מאכלים החמים ומרבה בתבלין ואוכל מעט מן החרדל ומן החלתית, ועל דרך זו הולך ועושה במקומות הקרים ובמקומות החמים בכל מקום ומקום הראוי לו.

יש מאכלות שהם רעים ביותר עד מאד וראוי לאדם שלא לאוכלן לעולם, כגון הדגים הגדולים המלוחים הישנים, והגבינה המלוחה הישנה, והכמהין

⁹ בבאור חדש לרבי שלמה לוי פי' בל"א מוילבערע,

¹⁰ פי' בערוך פיר"א בל"א ריבען.

¹¹ בל"א מעלאנע.

¹² בפר"ח כתב איתא בפ"ק דע"ז שצנן מחתך אוכל וחזרת מהפך מאכל קישות מרחיב מעיים וה"מ בקישות זוטרי אבל לרברבי קשין לגופו של אדם כחרבות וכתבו בתוספות דהא דאמרינן בפ' כיצד מערבין נראה צנן נראה סם חיים והא תניא נראה סם המות ל"ק כאן בימות החמה כאן בימות הגשמים י"ל דמיירי הכא בעת שהוא סם חיים אי נמי דמיירי באמהות שהם לעולם חיים. ובבן ידיד שם. מלת מיני משמע דכל מינין שבהם טובים אך שיאכלם קודם אכילה. ובעבודה זרה פ"ק דף י"א אמרו דרברבי קשים לגוף ואולי ההיא אינו אלא בבבל אבל בשאר ארצות לא. אי נמי דרברבי דקשים היינו אחר אכילה ולרפואה רבים אפילו קטנים קשים בשאר ארצות וק"ל.

¹³ ת"י ית קטייא וית מלפפוניא, ובל"א ציטראנן קירבים.

¹⁴ פרושים, בירושלמי למה נקראו פרושין שאין לך מין אילן שהוא פרוש לקדרה אלא מין זה, ר"ל שאינו ראוי לאכילה כשהוא חי, ובל"א קוויטען.

¹⁵ בל"א פאממערנצען

¹⁶ טעם שאם מאחר הקל הכבד מתעכב זמן הרבה להתעכל והקל מתעכל מיד ולפיכך יקדים דבר הקל כדי שיצא מיד מבטן העליון. פר"ח שם

¹⁷ מצד הסברא וטבע זמנינו אינו כן ושמה נשתנו הזמנים כמ"ש התוס' סוף פ"ק דמ"ק. מעשה רקח שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ופטריות והבשר המליח הישן, ויין מגתו, ותבשיל ששהא עד שנדף ריחו, וכן כל מאכל שריחו רע או מר ביותר, הרי אלו לגוף כמו סם המות.

ויש מאכלות שהן רעים אבל אינן כמו הראשונים לרוע, לפיכך ראוי לאדם שלא לאכול מהן אלא מעט ואחר ימים הרבה, ולא ירגיל עצמו להיות מזונו מהם או לאוכלן עם מזונו תמיד, כגון דגים גדולים וגבינה וחלב ששהא אחר שנחלב כ"ד שעות, ובשר שורים גדולים ותישים גדולים והפול והעדשים והספיר ולחם שעורים ולחם מצות והכרוב והחציר והבצלים והשומים והחרדל והצנון, כל אלו מאכלים רעים הם אין ראוי לאדם לאכול מאלו אלא מעט עד מאד ובימות הגשמים, אבל בימות החמה לא יאכל מהן כלל.

והפול והעדשים בלבד אין ראוי לאוכלן לא בימות החמה ולא בימות הגשמים, והדלועין אוכלין מהן בימות החמה.

ויש מאכלות שהם רעים ואינן כמו אלו, והם עוף המים ובני יונה הקטנים והתמרים ולחם קלוי בשמן או לחם שנילוש בשמן והסולת שנפו אותה כל צרכה עד שלא נשארה בה ריח מורסן, והציר והמורייס, אין ראוי להרבות מאכלות אלו, ואדם שהוא חכם וכובש את יצרו ולא ימשך אחר תאוותיו ולא יאכל מן הנזכרים כלום אלא אם נצרך להם לרפואה הרי זה גבור.

לעולם ימנע אדם עצמו מפירות האילנות, ולא ירבה מהן ואפילו יבשין ואין צריך לומר רטובים, אבל קודם שיתבשלו כל צרכן הרי הן כחרבות לגוף, וכן החרובים רעים לעולם, וכל הפירות החמוצין רעים ואין אוכלין מהן אלא מעט בימות החמה ובמקומות החמים, והתאנים והענבים והשקדים לעולם טובים בין רטובין בין יבשין ואוכל אדם מהם כל צורכו, ולא יתמיד אכילתם אף על פי שהן טובים מכל פרי האילנות.

הדבש והיין רע לקטנים ויפה לזקנים וכל שכן בימות הגשמים, וצריך אדם לאכול בימות החמה שני שלישים מה שהוא אוכל בימות הגשמים.

לעולם ישתדל אדם שיהיו מעיו רפין כל ימיו ויהיה קרוב לשלשול מעט, וזה כלל גדול ברפואה כל זמן שהרעי נמנע או יוצא בקושי חלאים רעים באים, ובמה ירפה אדם מעיו אם יתאמצו מעט, אם היה בחור יאכל בבקר בבקר מלוחים שלוקים מתובלין בשמן זית ובמורייס ובמלח בלא פת, או ישתה מי שלק של תרדין או כרוב בשמן זית ומורייס ומלח, ואם היה זקן ישתה דבש מזוג במים חמים בבקר וישהא כמו ארבע שעות ואחר כך יאכל סעודתו, ויעשה כן יום אחד או שלשה או ארבעה ימים אם צריך לכך עד שירפו מעיו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ועוד כלל אחר אמרו בבריאות הגוף, כל זמן שאדם מתעמל ויגע הרבה ואינו שבע ומעיו רפין אין חולי בא עליו וכחו מתחזק, ואפילו אוכל מאכלות הרעים.

וכל מי שהוא יושב לבטח ואינו מתעמל, או מי שמשא נקביו, או מי שמעיו קשין, אפילו אוכל מאכלות טובים ושומר עצמו על פי הרפואה, כל ימיו יהיו מכאובים וכחו תשש, ואכילה גסה לגוף כל אדם כמו סם המות, והוא עיקר לכל החלאים, ורוב החלאים שבאים על האדם אינם אלא או מפני מאכלים רעים, או מפני שהוא ממלא בטנו ואוכל אכילה גסה אפילו ממאכלים טובים, הוא ששלמה אמר בחכמתו (משלי כא פסוק כג) שִׁמְרֵ פִּי וּלְשׁוֹנִי שִׁמְרֵ מִצְרוֹת נַפְשִׁי, כלומר שומר פיו מלאכול מאכל רע או מלשבוע ולשונו מלדבר אלא בצרכיו.

ד. ישראל המסתפר מעובד כוכבים רואה במראה ... ברשות

הרבים ל"ל מראה ... ברה"י וכיון דאיכא מראה מתחזי

כאדם חשוב

כבר התבאר לעיל דף כז: שמכיון שחשודין¹⁸ הנכרים על שפיכות דמים אין מסתפרין מן הגוי שמא יהרגנו, לפיכך ברשות הרבים שהכל עוברים ושבים שם מותר דמרתת מן העוברים ושבים. וכן אם הוא מסתכל במראה מותר אפילו בבית הגוי, מפני שהגוי חושב כיון שהישראל הזה הרגיל עצמו לראות

¹⁸ שו"ע ונו"כ שם קנו א

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

במראה אדם חשוב הוא וירא לעשות לו רעה¹⁹. ויש מחמירין²⁰ שלא להסתפר מעובד כוכבים, אפילו במקום רבים, בתער, אם לא שיראה במראה. אבל במספריים לא שכיחא בהו היזקא ושרי²¹, ונהגו להקל כסברא ראשונה²².

ולא התירו²³ לראות במראה אלא במסתפר מן הגוי כמו שאמרנו, והוא הדין כיוצא בו להציל עצמו מהיזק או צער, כגון שמספר את עצמו²⁴, שזה לא יוכל לעשותו כתיקונו אם לא יראה במראה, או שחושש בעיניו ורואה במראה משום רפואה, אבל בלאו הכי אסור לראות במראה משום (דברים בב פסוק ה) ולא ילפש גבר שמלת אשה.

¹⁹ בש"ך א הביא מהב"ח בייחוד ממש לא איצטריך דתיפוק ליה אף בלא מסתפר אסור להתייחד עמהם משום שפיכת דמים ע"כ. ואיירי באחר עמו, ומסקנת הש"ך ב ואותן בני אדם שמסתפרים מן העובד כוכבים בינם לבין עצמן לאו שפיר עבדי דבלא"ה אסור להתייחד עמהן כ"ש במסתפר. ועיין בית הלל שם, כתבו האחרונים דמירי אף על גב [ד]במקום דאין רבים מצויים שם, מכל מקום צריכין להיות עוד אחרים עמו, דאם לא כן אסור להתייחד עם העכו"ם [סימן קנג סעיף ב] ע"ש. אבל האידנא אין נזהרים בזה ומסתפרין מן העכו"ם בבתיהם אפילו יחיד. ואין לומר הטעם משום דבשכר מותר וכמו שכתב בפרישה [דרישה אות א, סימן קנה דרישה אות א] בשם הגהות אשר"י [עבודה זרה פרק ב סימן ח], ובהגהות פרישה [סימן קנה שם] מביא בשם ביאורי רש"ל [בביאורו לטור סימן קנה, ובביאורו לסמ"ג לאוין מה עמוד תמו ד"ה פסק] שהוא דבר חידוש ומחידוש לא ילפינן וכו' ע"ש. הא חזוין עכשיו שהולכין לבתיהם בכל עת ובכל יום עם סחורות ושאר משא ומתן בכל המקומות קטנים וגדולים ועיקר מחיה של ישראל הוא זה בכל המקומות, ודומה לזה כתב הטור [סוף סימן קמח] ומביא מור"ם ז"ל בהג"ה סוף סימן קמ"ח וז"ל, ועוד דאית בה משום איבה אם נפרש עצמינו מהם ביום חגם ואנו שרוים ביניהם וצריכין לשאת ולתת עמהם כל השנה וכו' ע"ש. וא"כ הוא הדין בזה שהולכין לבתיהם ונושאין ונותנין עמהם אפילו ביחיד. ובקצת מקומות בארץ אשכנז הולכים גם נשים עם סחורות לבתיהם אף בלא שומר וכבר הזהיר על זה הרב הנאון מהר"מ פאדווי בתשובותיו [סימן כו], ועל זה יש לענוש ולנזר עליהם בחרמות ושמטות, אבל אנשים הולכים ג"כ בדרך עם עכו"ם לכתחלה, ובטור [סימן קנג עמוד שלה] ובשו"ע [שם סעיף ג] כתבו אם נזדמן לו עכו"ם חגור בסיף וכו', משמע דוקא אם נזדמן אבל לא לכתחלה אפילו עם עכו"ם אחד וק"ל.

²⁰ רמ"א שם מתוספות ומרדכי פא"מ

²¹ ט"ז שם א

²² רמ"א שם ובלבוש לא הזכיר כלל דעת התוס' אלא רק דעת המחבר

²³ שו"ע ונו"כ שם ב

²⁴ שאין אסור רק לשם נוי וקישוט דומיא דאשה דכל שאינו להתנאות אין בו משום לא ילבש גבר כו' כמ"ש בנזיר ג"ט א' בעיא מיניה. לחם רב וביאור הגר"א שם. וכ"כ ב"ח וט"ז קפב ס"ק ד אך עיין דרכי תשובה שם ס"ק ט בשם הירד הקטנה ובינת אדם שער איסור והיתר כלל עד שאף שאינו אלא לצער אסור וז"ל הבינת אדם שם "והנה צריך עיון לפי מה דאיתא בגמרא ובספרי מניין שלא תצא אשה בכלי זיין למלחמה כו' ואם כן מוכח איפכא שהרי לבישת הכובע והשריון במלחמה אינו לנוי אלא להציל ממכת חרב וחנית וחיצים ואפילו הכי אסור ומאי שנא גשמים ממכת חרב וכו' ועוד צריך עיון על דברי הב"ח דהא גבי שטענו דכתיב נמי לא תלבש שטענו וכבר כתבתי לקמן סימן צ"ז בשם הט"ז והש"ך דכל שהוא דרך לבישה אסור אפילו להציל מגשמים". אולם אפשר לחלק דהתם בלבישה ממש

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ויש אומרים²⁵ הא דאסור לראות במראה היינו דוקא במקום שאין דרך לראות במראה אלא הנשים שאז יש בו משום ולא ילפז גבר שמלת אשה וגו', אבל במקום שגם דרך האנשים לראות בו מותר²⁶.

ואפילו²⁷ במקום שנהגו להחמיר אם עושה לרפואה כגון להאיר עיניו אף על פי שאינו חושש בעיניו אלא שמאירין ביותר או שעושה להסיר הקסמים מפניו או נוצות מראשו שרי, וכן נהגו.

ה. ועובד כוכבים המסתפר מישראל כיון שהגיע לבלוריתו שומט את ידו וכמה ... שלשה אצבעות לכל רוח ורוח

ישראל²⁸ המספר את הגוי, כיון שהגיע סמוך לבלוריתו בג' אצבעות שומט את ידיו, ובלורית היא ציצה אחת שהיו מניחין במצח וכנגדה אחורי העורף וכשהיא גדלה ביותר היו מגלחין ממנה והכל לשם ע"ז וי"מ אותה בענין אחר. וכן הקרחה²⁹ שעושים הגלחים אסור לעשות להם, שעושין כן לשם עבודה זרה, ואסור לישראל לעשותו. וסוף דברים שכל שהוא מניח או מעביר לשם ע"ז דינה כבלורית.

דף כט:

ו. אלז דברים של עובדי כוכבים אסורין ואיסורן איסור הנאה היין והחומץ של עובדי כוכבים שהיה מתחלתו יין

²⁵ רמ"א שם

²⁶ והר"ן כתב ומ"מ דהחברים נמנעים מובא בביאור הגר"א שם ועי' בכנה"ג בהגהות ב"י שכ' וזה חזיתי בזמנינו זה מקצת מהחברים נמנעים שלא להסתכל במראה ומקצתם אינם נמנעים עיין שם ועי' בערך לחם (למהריק"ש) שסיים בזה והחברים נמנעים בכל מקום וכן נהגו עכ"ל.

²⁷ רמ"א שם

²⁸ שו"ע ונו"כ שם ג ומאירי כאן

²⁹ כך פי' ר"ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

יין שנתנסך³⁰ לע"ז אסור בהנייה³¹, והשותה ממנו כל שהוא לוקה מן התורה³² שנאמר³³ (דברים לב פסוק לח) אֲשֶׁר חָלַב זִבְחִימוּ יֹאכְלוּ וְשָׁתוּ יַיִן נְסִיכָם וְגו'. החומץ של עכו"ם אסור בהנייה מפני שנעשה יין נסך קודם שיחמיץ³⁴.

ודוקא שנתנסך לה בתורת תקרובת כדרך עבודתם, אבל סתם יינם של גוים ומגען שנגעו ביין שלנו אינו אסור מן התורה³⁵, אבל חכמים גזרו גם איסור הנאה על סתם יינם ועל מגעם ביין שלנו. כמו שיתבאר להן דף לו: בעזחי"ת, ועיקר הגזירה לא היתה אלא משום יחוד בנותיהם, שלא יבואו לייחד עמהם על ידי השתייה ויבאו לזנות או להתחתן עמהן, ודוקא ביין גזרו בן שיש בו קירוב הדעת למי ששותין יחד, אבל בשאר משקין דלית בהן איקרובי דעתא כל כך, לא גזרו בהן משום בנותיהן.

ז. וחרס הדרייני

³⁰ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק יא הלכה א

³¹ אבל התוספות פרק מרובה [בבא קמא] דף ע"ב ב' ד"ה דאי, וכן בחידושי רשב"א פרק האיש מקדש [קידושין] דף נ"ח ע"א [ד"ה ובירושלמי], תקרובת עבודה זרה אסור מדאורייתא רק באכילה. ועיין בספר שער המלך פרק ה' מאישות הלכה א' עלה י"ג ע"ד [עמוד שנה] ד"ה ואפילו היה אסור בהנאה מדבריהם

³² ובהלכה ב כתב שנאמר בעבודת כו"ם ולא ידבק בידך מאומה מן החרס. איני יודע מניין לו לרבינו ומצאתי להרמב"ן בהשגותיו על ס"מ של רבינו שהוקשה לו זה וכתב וז"ל אנכי לא ידעתי מקום המלקות הזה ולא ראיתיו עד הנה בנמרא בבלי או הירושלמי אבל יתכן שילקה מדכתיב וקרא לך ואכלת מזבחך שזבחו שזבחו פן תכרות ברית ליושב הארץ וכו' וקרא לך ואכלת מזבחך והוא לשון מניעה ממה שמפורסם השמר פן ואל לא תעשה והזבח והיין המתנסך לעכו"ם אחד הן כמ"ש בכל מקום בתלמוד המזבח והמקטר והמנסך וכו' עכ"ל. כס"מ שם, ועיין לח"מ שם.

³³ דילפינן לה [ע"ז בט ע"ב] מקראי דכתיב [תהילים קו, כח] ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים, הרי שהקיש הכתוב זבח של עבודה זרה למת, מה מת אסור בהנאה כמו שיתבאר לקמן סימן שמ"ט בעז"ה, אף זבחי עבודה זרה אסורים בהנאה. ואחר כך הקיש הכתוב יין שנתנסך לע"ז לזבח שזבח לה, דכתיב בפרשת האזינו [דברים לב, לח] אשר חלב זבחימו יאכלו ושתו יין נסיכם, פסוק זה קאי למעלה על כי ידין ה' עמו וגו', ופירושו אמר להם משה לישראל כשידין ה' עמו ישראל בייסורין על עבירות שבירים ושעבדו עבודה זרה, אז יאמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל אי אלהימו צור חסיו בו, רצה לומר איה ע"ז שלהם שהיא היתה הצור שחסו בו, אשר חלב זבחימו יאכלו וגו', רצה לומר אותן אלהות אכלו חלב של הזבחים שזבחו להם ושתו יין נסיכם שננסכו להם, יקומו עתה ויעזרוכם וגו'. הרי שהקיש היין שנתנסך להם לזבח שלהם, מה זבח אסור בהנאה אף יין אסור בהנאה, לבוש יו"ד קבא א

³⁴ שם הלכה יג

³⁵ ועיין באר הגולה שכתב דלדעת תוס' המשנה איירי בבסתם יינם אך בביאור הגר"א משמע דהמשנה איירי ביין נסך ממש וכ"מ מהרמב"ם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

חרסים³⁶ שבלעו יין הרבה של יין נסך עד שבששורין אותם במים פולטין יינם, הרי הן כמוהו ואסורין בהנאה. ואפילו לסמוך בו כרעי המטה אסור כמו שיתבאר להלן דף לב. בעזה"ת ואסור לשום בהם שום דבר כגון פרות יבשים וכדומה³⁷.

ח. ועורות לבובין... בזמן שהקרע שלו אסור משוך מותר

בהמה שהקריבוה³⁸ כולה לעבודת כוכבים אסורה בהנאה אפילו פרשה ועצמותיה וקרניה וטלפיה ועורה הכל אסור בהנאה, לפיכך אם היה בעור סימן שיודע בו שזה העור תקרובת עבודת כוכבים הוא כגון שהיו עושים שקורעים קרע עגול כנגד הלב³⁹ ומוציאין הלב הרי כל אותן העורות שהן כד אסורין בהנאה וכן כל כיוצא בזה.

ט. ההולכין לתרפות אסור לשאת ולתת עמהן והבאין מותרין

גוים ההולכים⁴⁰ לחגם למרחוק⁴¹, בהליכה אסור לשאת ולתת עמהם משום דאזיל שם ומודה, ובחזרתם מותר שמה שהיה כבר היה. והוא שלא יהיו נקשרים וקבוצים חבורות חבורות יחד.

אבל אם הם בחזרה קשורים וקבוצות חבורות חבורות אף בחזרה אסור לשאת ולתת עמהם, שמתוך שהם עדיין קשורים וקבוצים יחד ניכר הדבר שדעתם לחזור שם שכן דרכם, ובחזרתם יודו להם.

³⁶ שו"ע ונו"כ קב"ג יג

³⁷ ש"ך שם כה

³⁸ רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק ז הלכה ג

³⁹ רבינו פסק ברשב"ג ולהכי לא הוזכר מימרא דרב הונא להלן דף לב ובהכי מיתרצא קושית הלח"מ כאן עיין פר"ח בארות המים מרכבת המשנה וטורי אבן כאן ועיין מעשה רקח מה שהאריך

⁴⁰ שו"ע ונו"כ קמ"א יא ובלבוש ש"ך וט"ז שם

⁴¹ נראה דלרבותא קאמר למרחוק דאפילו [הכי] בהליכה אסור. ט"ז ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

וישראל ההולך עמהם לחגם בהליכה מותר לשאת ולתת עמו, דאף על גב שודאי לא טוב עושה שהולך עמהם אומרים אנו שמא חזר בו בדרך ולא ילך ויודה.

ובחזרה אסור דכיון דאביק ביה מיבק, כלומר כיון שהרגיל עצמו להתחבר בה ודאי דעתו לחזור וללכת שם ובחזרתו יודה לה.

ואם ישראל משומד הוא אסור בין בהליכה בין בחזרה, שנדבק בה מגוי והולך ומודה לה בהליכתו וגם בחזרתו, ובודאי דעתו לחזור ויודה בחזרתו.

י. נודות העובדי כוכבים וקנקניהן ויין של ישראל כנוס בהן

אסורין ... אין איסורן איסור הנאה

כל הכלים⁴² האסורים מחמת יין של גוים, והכנים בהן ישראל יין קודם שהכשירו, אסור בשתייה אפילו הוא יבש. ואעפ"י שיש ביין זה שהכנים ששים כנגד קליפת הכלי, מין במינו לא בטל, כיון שיש בו טעם יין אסור כל זמן שלא עבר עליו י"ב חדש, ומ"מ מותר בהנאה.

ולא אסרו היין אלא אם כן עמד בו יינו של ישראל כ"ד שעות, דמעת לעת בולע אפילו צונן דכבוש הרי הוא כמבושל.

ואם הוא כלי שמכניסין בו יין לקיום⁴³, גזרו עליו לאסור היין שהכנים בו מיד שהכניסו בו, אעפ"י שבודאי עדיין לא קבל טעם יין אסור, החמירו בו שלא יבא להכנים בו לקיום. אבל אם הוא כלי שאין מכניסין בו יין לקיום והוא יבש, לא החמירו בו כל כך דהא צונן הוא ולא בלע.

ואם היה ביין שהכנים בו מעורב קיתון של מים, אם יש במים ששה כנגד קליפת הקנקן מותר אפילו בשתייה, דאמרינן סלק את מינו כמי שאינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו, וטעם היין בטל בששה פעמים כנגדו. אולם

⁴² שו"ע ונו"ב יו"ד קל"א

⁴³ ע"י בס' קהל יאודה שציין להא דלעיל סי' קל"ה סעי' ח' דמשמע שם דלא מחמירין בכל הכלים דחשיבו מכניסין לקיום אלא לכתחלה אבל בדיעבד סמכין אמ"ד דלא החמירו משום מכניסו לקיום אלא בכלי חרס דוקא עכ"ד ועי' בשו"ת צמח צדק החדשות חיו"ד סי' ע"ט שהאריך בדבר נודות של עור אם חשיבו מכניסו לקיום ועיי"ש במ"ש בזה לדינא. דרכי תשובה שם א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

צריך ו' פעמים כנגד כל קליפת הכלי, ואין מספיק כנגד היין שבלע דלא ידעינן כמה בלע, אלא שזה ברור לן שלא נכנס בו יין בצונן יתר מכדי קליפה.

יש אומרים שאפילו אין בו מים בטל בששים ביין כסתם יינם.

ובכלים האסורים משום יין נסך אין חילוק בין אם הם בני יומן או אינן בני יומן, דביין נסך לא אמרינן טעמו פגום בכלי שאינו בן יומן, דכל טעם יין נסך אסור אפילו היא פגום, שמ"מ טעם יין הוא, שאין כל היינות טעמן יין משובח הוא, ואף על פי כן אסרו חכמים, ואין לו היתר עד שנתיישן הכלי י"ב חדש, שאז ודאי נתייבש כל לחות יין שהיה בו.

יא. החרצנים והזגין של עובדי כוכבים ... לחין אסורין יבישין מותרין

החרצנים⁴⁴ והזגין כלומר קליפות הענבים של גוים וכן שמרי יין שלהם, תוך י"ב חדש אסורים בהנאה שעדיין טעם יין יש בהן⁴⁵, ולאחר י"ב חדש משעה שתמדן⁴⁶, מותרין אפילו באכילה, שכבר יבשו מאד וכעין או עפרא בעלמא דמיין.

אולם גם לאחר י"ב חדש לא רצו להתירם בעין, עד שתמדן תחלה במים דהוו תרתי לטיבותא. אבל אם לא תמדן אסורים לעולם אפילו יבשם בתנור. וכל זה אינו אלא בחרצנים שהיו תוך יין נסך, אבל אם שלה הגוי החרצנים מן הגת קודם שהמשיך היין שאז עדיין לא נאסר, אינן אסורין.

יב. המזריים וגבינת בית אונייקי של עובדי כוכבים אסורין ... אין איסורן איסור הנאה ... מפני שמעמידין אותה בקיבה של נבילה

⁴⁴ שו"ע ונו"כ כגן יד

⁴⁵ ע"י בכנה"ג בהגהות הטור אות ל"א שהביא מדברי הרי"א והשלח"ג דכל זה בחרצנים וזגים אבל שורת האשכול והעוקצין שתלוין בהם גרעיני הענבים מותרין לאחר שנתייבשו או לאחר שהדיחן אפי' תוך יב"ח עכ"ד. דרכ"ת שם מח

⁴⁶ דרכ"ת מט מקהל יאודה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

גבינות של⁴⁷ גוים אסרום גם כן חז"ל, ויש בה כמה טעמים, והטעמים העיקרים השייכים בינינו הם:

א. מפני שמעמידין אותן בעור קיבת נבילה⁴⁸.

ב. מפני שטחין פניה בשומן חזיר.

ג. מפני שמערבין בה דבר טמא, אף על פי שאין החלב הטמא נקפה, חיישינן שמא ישאר ממנה מעט בין נקביה, אף על פי שהוא דבר מועט גזרו עליו מפני שהוא מצוי.

וכיון שהוצרכו לגזור עליה מאלו הטעמים גזרו על כל הגבינות, ואפילו במקום שאין שייך אחד מאלו הטעמים כי היכי דלא ליתו לאחלופי,

הילכך אפילו גבינה שהעמידוה הגוים בעשבים⁴⁹, שהוא ידוע לנו שהוא כך ושאיין בה דבר טמא⁵⁰ אלא שלא היה ישראל אצל עשייתו אסורה⁵¹. והאוכל ממנה או מחלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו, מכין אותו מכת מרדות שעבר על דברי חכמים⁵².

⁴⁷ שו"ע ונו"כ קטו ב

⁴⁸ אבל משום בשר בחלב אין איסור דאוריית' דצונן הוא ואף על גב דקא מעמיד אין איסור אלא מדרבנן תוספות וכתוב בתה"א דף פ"ו דהר"י אבן מנאש הקשה עוד למה לא יהא בטל בס' ותירץ על שני קושיות אלו שכל האסור מחמת נתינת טעם כמו בשר בחלב אין אוסר יותר מן ס' אבל כאן בעור נבילה הוה איסור מעמיד ואוסר בכל שהוא והראב"ד תירץ על קושיא הראשונה כמו התוספות ועל קושיא שנייה תירץ דכל שאסרו חכמים בשל עובדי כוכבים אינו מועיל ביטול ברוב כדי שלא יפרצו כיון דשכיח בהו טעמא. מ"ז שם ט

⁴⁹ ועי' ביד אפרים שהביא ג"כ דברי הרב מקום שמואל בתשו' ההוא וסיים ובמדינות אלו נהגו לאסור גבינות כאלו אם לא שמביאים יהודי ובידו כתב הכשר מב"ד יפה אשר שם

⁵⁰ ואף במקומות שידוע שמאוס להם חלב טמא ולא יערבוהו וידוע שאין מחליקין פניהם בשומן חזיר לפי שאוכלין אותם בימים שהבשר אסור להם אף על פי כן אסורה משום דלא פלוג רבנן והוי ליה דבר שנאסר במנין שאע"פ שבטל הטעם לא בטלה הגזירה שכל דבר שנאסר במנין צריך מנין אחר להתירו. פר"ח שם.

⁵¹ וכן המנהג, ואין לפרוץ גדר (ב"י), אם לא במקום שנהגו בהם היתר מקדמונים. רמ"א שם.

⁵² גבינות נזכר במשנה בהדיא לאיסור ולא פלוג רבנן כיון דאיכא שמעמידין אותה גם עכשיו בעור נבילה משא"כ במידי דגזרו בה משום גילוי בסימן קי"ו דמותר האידנא דאין שייך גילוי כלל שאין מצוי בינינו נחשים. מ"ז שם י

תרימות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

אם ראה ישראל עשיית הגבינות⁵³ ולא ראה החליבה יש להתיר בדיעבד⁵⁴, כי אין לחוש שמא עירב בו דבר טמא⁵⁵, מאחר שאנו רואין שעשה הגבינות מזו החלב כי דבר טמא אינו עומד⁵⁶, ובוודאי לא עירב בו הגוי כלום הואיל והיה דעתו לעשות ממנה גבינות, ומכל מקום אסור לאכול החלב כך, הואיל וכבר נאסרה⁵⁷. וי"א⁵⁸ שאף הגבינה אסורה שלא חילקו כחמים ואין להתיר אא"כ היה ישראל אצל החליבה. ויש אוסרים⁵⁹ אפילו היה הישראל מהחליבה עד עשיית הגבינות אם העובד כוכבים עושה הגבינות לעצמו אף על פי שהיה שם ישראל מתחלה ועד סוף אסור משום גבינות העובד כוכבים כל דלא עשה בו ישראל מעשה. אולם אם עושה הגוי עבור הישראל, כגון שהחלב או הבהמות של ישראל מותר.

יג. מה מת אסור בהנאה אף זבח נמי אסור בהנאה

ע"ז אסורה⁶⁰ בהנאה היא ותשמישיה ונויה ותקרובתה בין של נכרי בין של ישראל, דכתיב (דברים ז פסוק כו) וְלֹא תִבִּיא תוֹעֵבָה אֶל בֵּיתְךָ וְכִתִּיב (שם יג פסוק יח) וְלֹא יִדְבַק בְּיָדְךָ מְאוּמָה מִן הַחֶרֶם, כלומר אפילו כל שהו, והיינו שלא יהנה ממנה. אלא דשל נכרי אסורה מיד, ושל ישראל אינה אסורה עד שתיעבר. ותשמישיה ונויה, בין של נכרי בין של ישראל אינן אסורין עד

⁵³ רמ"א שם

⁵⁴ וביראאל וכוי שותפים עיין פר"ח סוס"ק טו ובדרכ"ת ב

⁵⁵ עי' בקונטרס הסמ"ע מתקנת הארצות ביריד גראמניי בהתאסף ראשי העם גדולי הדור שגזרו שלא לסמוך על ישראל העומד אצל העכו"ם בעשיית הגבינות וחמאה בכפרים למכור ליהודים עד שיבא תחלה לפני הרב שיחקור עליו אם הוא בר סמכא והגון הוא לסמוך עליו בזה ולא יקנו שום גבינה בכל יריד זולת ממי שיש בידו כתב מהרב שבגליל שלו עיין שם. דרכ"ת לד

⁵⁶ ודוקא שקונה ממנו סכום גבינות או לפי המשקל דמאחר דחלב טמא אינו עומד אינו מערב בו דבר טמא אבל אם קונה במדה אסורה. ש"ך שם כג

⁵⁷ אף על גב שבשלא ראה הישראל עשיית הגבינות אסרינן להו ולא סמכינן לומר דוודאי אין בו דבר טמא, היינו משום שמצרפין זה הטעם עם טעמים אחרים ולא מטעם זה לבדו אסרינן להו. לבוש, ובמ"ז יא הקשה ולא ידעתי מהו הטעם לצרף לזה דכיון שידוע שנעשה בהיתר גמור אין איסור אלא משום לא פלוג ה"נ יש לאסור משום לא פלוג דמה לי שהיה שם או לא היה שם כיון דידוע שנעשה בהיתר ואפ"ה אסרינן לה

⁵⁸ ט"ז שם יא שהקשה ולא ירדתי לסוף דעת רמ"א דהא כבר פסק ב"י וש"ע כרמב"ם דאפילו העמידו בודאי בעשבים אסור משום לא פלוג ה"נ אסור בזה כיון שלא היה אצל החליבה ותו דיבוא להתיר גם אכילת החלב דהא בס"י ק"י אסר הרשב"א גם החתיכה שאינה ראויה בשביל ראויה דקרוב למעות אף בחשובה אף על פי שהכל מדרבנן מכ"ש כאן מי יבחין לומר שהחלב אסור כיון שהגבינה שנעשה ממנו מותר ותו דהא בחלב איכא חשש תערובות חלב טמא שהוא איסור דאורייתא ורמ"א עצמו כתב בסמוך דאין לפרוץ גדר אפילו במקום ההיתר.

⁵⁹ ש"ך שם כ ופר"ח טו ובפרי תואר ז העלה להתיר ועיין (בתשובת נו"ב תניינא חלק א"ח סימן ל"ז) שהכריע בדברי הרמ"א

⁶⁰ שו"ע ונו"כ קלט א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

שישתמשו בהן. ותקרובתה, מה שמביאה לפניה ועשה ממנו תקרובת נאסר או אם הניחו לפניה לשם תקרובת⁶¹.

והוא הדין שאר תקרובת כגון שמנים וסלתות ומים ומלח שדרך להקריבן בפנים, הוי כמו יין שכן דרכו לנסכו בפנים.

יד. ומת גופיה ... אתיא שם שם

מת בין גוי בין ישראל הוא ותכריכיו אסורין בהנאה⁶², דילפינן שם שם מעגלה ערופה⁶³, מה עגלה ערופה אסור בהנאה אף המת וכל תכריכיו

⁶¹ מ"ז שם ב

⁶² דעת המחבר (יו"ד שמט סעי' א) בין עובד כוכבים בין ישראל, ואך בבאור הגר"א שם כתב אבל הרשב"א בב"ק כתב בפשיטות דמת עובד כוכבים מותר בהנאה וכ"כ תוס' שם י' א' סד"ה שהשור ... ובירושלמי פ"י דשבת הלכה ו' אמר בהדיא דמותר דגרסינן שם את המת במטה חייב דברי הכל לא כן תני אף ריה רע כל שהוא וא"ר אילא אף ר"ש מודה בה ומודה ר"ש באיסורי הנאה א"ר יודן תיפטר במת עובד כוכבים ושאיין בו ריה רע והוציאו לכלבו תני חצי זית מן המת וחצי זית מן הנבילה ופחות מבעדשה מן השרץ חייב ור"ש פוטר מ"ט דר"ש כבר נתמעטה הטומאה מ"ט דרבנן כההיא דר' יודן תיפטר במת עובד כוכבים ושאיין בו ריה רע והוציאו לכלבו ומ"ט כאן בירושלמי וצ"ל ברישא מ"ט דרבנן ובסיפא מ"ט דר"ש ... מ"ט נשמע בהדיא דמותר וכ"כ הרשב"א והר"נ בשבת צ"ד ב' ... והן דברי הרמב"ן בספר תה"א שער ז' כ"ה ד' וכ"ד תוס' (בב"ק) הרי תוס' ורמב"ן ורשב"א ור"נ התירו וכן בירושלמי כנ"ל וכ"מ בגמ' דסנהדרין י"ט ב' ... והביאו משנה למלך ושאר אחרונים ראייה מדוד שקידש בערלות פלשתים שמע מינה דלאו איסורי הנאה נינהו ובפרק ב' דסנהדרין (י"ט ב') אמרינן דחזו לכלבי ושונרי (ע"כ):

⁶³ ובב"י (שם) [בדק הבית] בכמה דוכתי (עבודה זרה כט: סנהדרין מז:) אמרו דמת אסור בהנאה דגמר שם שם מעגלה ערופה. [בדק הבית] וכ"כ בש"ך שם ס"ק א דכתיב ותקבר שם מרים וילפינן שם שם מעגלה ערופה מה עגלה ערופה אסורה בהנאה אף מת וכל תכריכיו אסורים בהנאה ועייין משנה למלך הלכות אבל פרק יד "הן אמת דרבינו כשהביא דין זה דמת אסור בהנאה לא באר שהוא דבר תורה והיה לו לבאר דנפקא טובא בין אם איסורו מד"ס או מדין תורה ואפשר דס"ל דג"ש זו דשם שם אסמכתא בעלמא הוא ואין איסור במת כ"א מדרבנן. ואפשר שהביא לזה ההיא דאמרינן בפרק העור והרוטב (דף קכ"ב) אמר עולא דבר תורה עור אדם שעבדו טהור ומה טעם אמרו שמא גזרה שמא יעשה אדם עורות אביו ואמו שמיחין ע"כ ואי אמרת דאיסור המת הוא דבר תורה השתא לאיסור תורה לא חיישי לטומאה דרבנן חיישי אבל אי אמרינן דאין איסורו כ"א מדרבנן חששו אולי לא יפרשו מאיסורא דרבנן וגזרו טומאה וכבר נתקשו הראשונים ז"ל בקושיא זו וכתבו דאיכא שופטני דאין חוששין לאיסור וחוששין לטומאה כדי שלא יפרשו אחרים מהם ואפשר שרבינו לא נחה דעתו בתירוץ זה וועייין בילקוט יוסף ביקור חולים ואבלות סימן נא סעי' א בהערה אמנם בתוס' זבחים (עא ב) משמע דהוא איסור דרבנן, כל שכן משער המת דשרי מהתורה. וכן דעת המבי"ט בקרית ספר (פרק י"ד מהלכות אבל), וכן כתבו המהרשד"ם (חלק יורה דעה סימן ר) ובשו"ת בית דוד (סימן קע). ועוד. ומכל מקום נראה שהעיקר לדינא כדברי התוס' בסנהדרין, וכהסכמת הרשב"א בתשובה, וכן נראה מדברי הריטב"א, ומתוס' הרא"ש (נדה נה א), דאזלינן לחומרא בזה. וכן כתבו הגאון רעק"א בתשובה (סימן מה), ומהר"י נבון בשו"ת נחפה בכסף (דף מח), ובספר שונה הלכות (דף עב), והמהר"י עייאש בעפרא דארעא (אות לג), ובספר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

אסורין בהנאה דכולם בטלים לגבי המת שהרי דרך להניחם עליו לקוברם עמו.

זהו דוקא שהזמינם לצרכו ונתנם עליו, אך בהזמנה לבד, אפילו עשאו לצרכו לאחר שמת, לא נאסרו, דהזמנה לאו מלתא.

וכן אם נתנם עליו ולא הזמינם לכך בתחלה, ואפילו אם הזמינם קודם שמת⁶⁴ עדיין לא נאסרו.

טו. מעגלה ערופה ... אסור בהנאה ... כפרה כתיב בה נקדשים

כבר התבאר במסכת קידושין דף נו. שעגלה ערופה⁶⁵ אסורה בהנייה אפילו לאחר שנעשית מצותה, ונקברת במקום עריפתה. שנאמר: (שם כא פסוק ד) וְעָרְפוּ שָׁם אֶת הָעֵגְלָה, מלמד שטעונה גניזה⁶⁶, או לפי שנאמר בה (שם פסוק ח) כפרה – כפר לעמך ישראל כקדשים⁶⁷. אבל אין מועלים בה, שאין מעילה בעגלה ערופה, אלא איסור הנאה מן התורה⁶⁸.

טז. חומץ שלנו ביד עובד כוכבים אין צריך חותם בתוך חותם אי משום אינסוני לא מנסכי ואי משום איחלופי כיון דאיכא חותם לא טרח ומזייף ... יין מבושל שלנו ביד עובדי כוכבים אין צריך חותם בתוך חותם

קריית מלך רב חלק ב' בתשובה (דף צ), ומרן החיד"א ביעיר און (מערכת ת אות יג), ומהר"י מאייב בספר ווי העמודים (סימן שני), ובשו"ת דבר משה (חלק יורה דעה סי' סז). ועוד.

ובגשר החיים ח"א פ"ח סעי' ג וח"ב פ"ד נקט לדינא שאסור בהנאה מדאוריית'⁶⁴ כן מוכח מרש"י סנהדרין מז: ד"ה האורג בגד למת – "לאחר שמת. הזמנה – שהזמינו לכך ונקרא שם המת עליו". וכן שם מח. ד"ה נפש – "בנין שעל הקבר שבנאו לשם חי, לכשימות יקבר בו... לא הוסיף – שרי אי פנייה, דהוה ליה כצר ביה ולא אומניה". וכ"כ בבב"ל מב סעי' ג ד"ה למיצר ביה

⁶⁵ רמב"ם הלכות רוצה פרק י הלכה ו

⁶⁶ בבב"ת ו.

⁶⁷ ע"י תוס' שם וזבחים מז א ועוד שצריכים שני הפסוקים לקודם עריפה ולאחר שנעשית מצותה. וע"י תו"י יומא ס א ד"ה ועגלה.

⁶⁸ תוס' יומא נט ב ותו"י שם ועיין קובץ שיעורים ח"ב כא – ד, ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

המפקיד⁶⁹ או השולח ביד גוי יין או בשר או חתיכת דג, וכן כל דבר כיוצא בדברים אלו שהם אסורים מן התורה⁷⁰, והוא דבר שאין בו סימן, יתבאר להלן דף לט. בעזה"ת שצריך לחתום אותו בשני חותמות, שחוישים שמא יחליפנו הגוי בשל⁷¹.

אבל יין מבושל⁷² שאין בו משום נסוך אלא משום חשש עירוב יין נסך שיחליפנו הגוי ביין נסוך, וכן יין שעירבו בו דברים אחרים כגון דבש. וכן החומץ⁷³ או שכר וכל דבר שאפילו אם הוחלפו אין איסורם מן התורה אלא מדברי סופרים, שהפקידו או שלחו ביד גוי מותר בחותם אחד⁷⁴.

⁶⁹ שו"ע ונו"ב ק"ח א

⁷⁰ דעת המחבר דהכל תלוי במה שהוא אסור מן התורה וכן יין אף על פי דסתם יינם אינו אלא מדרבנן וכדלקמן ר"ס קכ"ג מ"מ כתב הרשב"א דמשום חיבת נסוך טרחי ומזייף הוא דעת הרמב"ם והרשב"א (ור' ירוחם סוף נט"ו) אבל הר"ן כתב בשם הירושלמי דטעמא דביין ובשר וחתיכת דג צריך חותם בתוך חותם משום שאיסורו מגופו אבל חמץ (חלב ומוריים ופת וגבינה) שאין בהם איסור אלא משום תערובות וכמו שנתבאר בס' קי"ד וקמ"ו ופת אף על פי שהפת עצמו אסור אפ"ה משום דאיסורו מדבריהם סגי ליה בחותם אחד עכ"ל וכ"כ הרא"ה בס' בדק הבית דף קי"ח וז"ל ושמת הירושלמי כל שאסור מגופו וליהוי נמי איסור דאורייתא בעי ב' חותמות וכל שאיסורו מחמת תערובות א"נ איסור דרבנן סגי בחותם א' לבד מיהא שהחמירו בו עכ"ל וס"ל ג"כ דחומץ כיון שאינו ראוי לנסך לא חיישינן דמרח ומחליף כיון דסתם יינם מדרבנן ויין שאני דמשום חיבת נסוך טרח ומזייף. ש"ך ה

⁷¹ וחותם אחד לא סגי דמרח הגוי ומזייף, וכיון שהם אסורים מדאורייתא חששו להם יותר, וסתם יינם גם כן אף על גב שהוא מדרבנן, חיישינן שמא משום חיבת הנסוך טרח הגוי ומזייף.

⁷² שו"ע ונו"ב שם וקל ג

⁷³ פשוט הוא והיינו שמבעבע כשמשליכין אותו על הארץ שאז הוא חומץ גמור ואין ראוי לנסך כדלקמן סי' קכ"ג ס"ז ע"ש וטעמא דלמאי נחוש לה אי משום חיבת נסוך טרח ומזייף הלא אין ראוי לנסך ואי משום שמא יחליף בחומץ של יין נסך כיון דסתם יינם אינו אלא מדרבנן לא חיישינן להכי וה"ט דמוריים ויין מבושל ויין שעירבו בו דברים אחרים דלא חיישינן שמא יחליף העובד כוכבים המוריים ויין המבושל ויין המעורב בו דברים אחרים שלו משום דכל הנך לא אסירי אלא משום סתם יינם שהוא מדרבנן ודוק. ש"ך ז

⁷⁴ עי' בשו"ת שערי צדק חיו"ד סי' ק"ח שנשאל אודות החלב אשר מביאין בכלי מוסגר עם שלעס"ל והביא מהשערי דעה לאסור לכתחלה דמפתח לא הוי בחותם ואין להתיר רק בדיעבד ומורה א' רצה לחלק בין מפתח לשלעס"ל דשלעס"ל הוא מה שנקרא מסגרת ועי"ש במ"ש בזה וסיים דעכ"פ אם היה ב' מסגרת שקורין שלעס"ל והמפתחות משונים זה מזה שאי אפשר לפתוח שניהם במפתח אחד ודאי פשוט הדבר להתיר בו עיין שם אבל לא ראיתי ולא שמעתי שיחמיר מי בזה להצריך בחלב שמביאין ע"י עכו"ם ב' מפתחות שלעס"ל ונתפשט המנהג שסומכין בחלב על המסגרת שקורין שלעס"ל גם בא' איברא כי להלן (ס"ק מ') הבאתי מהכנה"ג והפרי"ח שהביאו מדברי הב"ח דאין לחלק בין מסגרת הקבוע בדלת בפנים ובין מסגרת התלוי בשלשלת ומבעת מבחוץ על מזוזת הפתח והיינו שלעס"ל ומנהג ישראל תורה הוא. דרכ"ת יא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

